

Öğretmen Denetiminde Sanatsal Denetim Yaklaşımının Uygulamasına Yönelik Öğretmen Ve Denetmen Görüşleri *

The Views Of Teachers And Supervisors About Artistic Supervision In Teacher Supervision

Aynur B.BOSTANCI¹

Merve ŞANLI BULUT²

Hatice ÖZBEY³

Özet

Bu araştırma, eğitim denetmenlerinin öğretmen denetiminde sanatsal denetim yaklaşımını uygulama düzeylerini saptamak amacıyla yapılmıştır. Araştırmada öğretmen denetiminde sanatsal denetim yaklaşımının uygulanma düzeyine yönelik öğretmen ve denetmen görüşlerinin göreve, sadece öğretmen görüşlerinin kıdem, eğitim durumu, cinsiyet ve bransa göre farklılaşıp-farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini, 376 ilköğretim okulu öğretmeni ile 30 il denetmeni oluşturmuştur. Veri çözümlemede, aritmetik ortalama, t testi ve varyans analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmen denetiminde sanatsal denetim yaklaşımının uygulanma düzeyine yönelik öğretmen ve denetmen görüşleri görev değişkeni açısından farklılık göstermektedir. Öğretmenlere göre uygulanma düzeyi en düşük boyut “öğretmen geliştirme” iken, denetmenlere göre "değerlendirme" boyutudur. Öğretmenlerin sanatsal denetimin uygulanma düzeyine yönelik görüşleri, cinsiyetlerine göre tüm boyutlarda, kıdemlerine göre “eğitimsel eleştiri” ve “değerlendirme” boyutlarında, branşlarına göre de “sınıf gözlemi”, "öğretmen geliştirme" ve “eğitimsel eleştiri” boyutlarında farklılaşmaktadır.

Anahtar sözcükler: Sanatsal denetim, denetmen, eğitimsel eleştiri.

Abstract

This research was conducted to determine the supervisors' application level of artistic supervision approach in teacher supervision. In this research, it was examined whether the views of teachers and supervisors were differentiated according to the task variable and teachers' seniority, education level, gender and branch variables. 376 primary school teachers and 30 province supervisors created the sample of the study. In data analysis, the arithmetic mean, t-test and variance analysis techniques were used. According to the study results, there is a difference in the views of teachers and supervisors were differentiated according to the teachers' task variable. According to the teachers, the aspect which has the lowest level of application is “teacher development” and as for supervisors it is “evaluation” aspect. The views of teachers' about the application of artistic supervision are differentiated in “educational criticism” and “evaluation” for seniority, in all aspects for gender and in “classroom observation”, “teacher development” and “educational criticism” for branch.

Key words: Artistic supervision, supervisor, educational criticism.

Giriş

Türk Eğitim Sisteminin örgüt yapısını oluşturan Milli Eğitim Bakanlığı, kapsamında bulunan kurumlarda amaçlara ulaşıp-ulaşamadığını tespit edip, varsa amaçlardan sapmaları düzelterek gelişimin sağlanabilmesi için denetim alt sistemini oluşturmuştur. Denetim, eğitim sisteminin amaçlarının gerçekleştirilmesi doğrultusunda etkili bir çalışmanın yapılıp-yapılmadığını belirleyip, gerekli düzenlemelerin yapılmasına ışık tutarak öğretme ve öğrenme sürecinin etkili olmasını sağlamaktadır (B.Bostancı, 2005; Köklü, 1996).

*Bu makale, 22–23 Haziran 2009, Ankara, Uluslararası Katılımlı Ulusal Eğitim Denetimi Sempozyumu'nda

sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

- 1.Yrd.Doç.Dr., Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğit. Yön. ve Den.Anabilim Dalı, abostanci@sakarya.edu.tr
- 2.Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Entitüsü, Eğit. Yönetimi ve Den. Anabilim Dalı Yüksek Lisans Mezunu, mervesanli@gmail.com
- 3.Öğretmen, Sakarya İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Eğitimsel denetimin amacı, denetmenler tarafından öğretmenlerin sınıflarında uygulamaya çalıştıkları yanlış öğretimsel uygulamaların düzeltilip, daha bilgili ve özgün bir öğretim uygulamalarına yardımcı olarak öğrencilerin başarılarını desteklemektir (McQuarrie & Wood, 1991; Kelehar, 2008). Son düzenlemelere göre Türkiye’de denetim görevi bakanlıkta milli eğitim bakanlığı denetçileri, illerde ise il eğitim denetmenleri tarafından yapılmaktadır (Resmi gazete, 2011).

Tarih boyunca öğretmen denetimi uygulamaları, yönetim kuramlarındaki gelişmelerle paralellik göstermiştir. Bilimsel yönetimin ilkelerinin 20. yüzyılın ilk yıllarında uygulanması sonucunda ortaya çıkan gelişmeler ışığında, teorisyenlerle birlikte yeni okul türlerinin yöneticilerinden bazıları tarafından öğretimin teknik bir kural olması yanında öğretilmiş bir sanat da olduğu iddiası kabul görmüştür. Bu durum denetimin sanatsal yönü ortaya çıkarmıştır (Oktay, 1999; Mc Gill, 1991). Eisner (1982) sanatsal denetimi, sanatsal duyarlılığa, anlaşılabilirliğe ve sınıfta meydana gelen inceliklerin önemini takdir eden denetmenin bilgisine dayanan; öğretmenlere ve okulda gözlenenlerle okulda olanlar üzerindeki kararlarda etkisi olan diğer kişilere olayları açıklayıcı, şiirsel ve sıkça da mecazi bir dille ifade etmeyi kullanan bir denetim yaklaşımı olarak tanımlamaktadır. Denetimde en büyük amaç, okuldaki eğitimsel yaşamın kalitesini artırmaktır. Sanatsal denetimde denetmenlerden, öğretimin karmaşıklığındaki incelikleri görebilen öğretim uzmanları olmaları beklenmektedir. Eisner (1983) öğretimde sanatı “kişinin repertuarında olmayan yeni öğretim yöntemleri ve yolları yaratma yeteneği ve isteği” olarak ele almaktadır. Sınıf içindeki sanatkâr öğretmenin ise, işini gerçekten iyi yönetebilen, süreç içinde yeni ve özgün şeyler bulabilen, öğrencinin ihtiyacına ve onların sanatsal öğrenmelerine dayanan yeni eğitim yaklaşımlarını ortaya çıkartabilen öğretmen olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla, denetim de sanatsal olarak, öğretmenin özel ve genel fikirlerinin cesaretlendirilmesi yollarını aramalıdır. Denetmenler, öğretmenlerle fikirlerini paylaşırken öğretim sanatına hem eleştirel hem de sanatsal açıdan yaklaşırlarsa, onların öğretim sürecine sanatsal yeterliklerini ve pedagojik becerilerini yansıtmalarına daha çok yardımcı olacaklardır(Kelehar, 2008). Blasé & Blasé (2000) etkili bir denetimde denetçilerin, öğretmene ayna tutarak, başka bir göz ile eleştirmen olarak hizmet etmesi gerektiğini belirtmektedirler. Denetçiler, öğretmenlerin profesyonel gelişimlerini teşvik edici konuşmak, amaçlı, uygun ve tehdit edici olmayan önerilerde bulunmak, sınıf gözlemleri için

özen ilgi ve övgü ifadeleriyle geri bildirim vermek, sınıfta etkileyici örnekler ve öğretim teknikleri göstermek, özel ve somut öğretim davranışlarına odaklanmak gibi stratejiler kullanılmalıdır. Bütün bu stratejiler sonucunda öğretmenlerde cesaret, motivasyon, memnuniyet, benlik saygısı ve güven duygusu artmaktadır (Sidhu & Fook, 2010). Sanatsal denetim, denetimde teknik usallık yerine estetik duyarlılık alternatif olarak öne sürülmektedir. Sanatsal denetim var olan estetik prensiplere dayandığından denetimde öngörülen ve sıralanan işlemleri geride bırakmakta ve kişilerarası açık ilişkileri ve kişisel sezgi, sanat becerisi ve tutumu vurgulamaktadır. Bunun için denetmenler, öğretmenlerin öğretimin açıklayıcı ve sanatsal zenginliğini anlayabilmelerinde yardımcı olarak onları cesaretlendirmelidir (Pajak; 1993'den Akt: Aydın, 2005; Pajak, 2002; Akt: Piraino, 2006). Sanatsal denetimde denetmen, "Bu öğretmeni özel yapan nedir, öğretime değer katan özellikleri nelerdir, bir denetmen olarak bu yönleri nasıl kuvvetlendirebilirim?" sorularına cevap aramalıdır. Ayrıca denetmen, öğretmenlerin sınıfa yansıtamadıkları belirli alanlardaki güçlerini de öğretim sürecinin durumuna ek olarak değerlendirebilmelidir. Bunun için sınıf gözleminin yanında okul yöneticisinden bilgi alma ve öğretmenin aktarmak istediklerini dinleme gibi uygulamalara da yer vermelidir (Seçkin, 1998). Çünkü sanatsal denetim demokratik unsurlara vurgu yapmakta, denetmen ile öğretmen arasında geleneksel hiyerarşik denetim yerine, karşılıklı diyalogu ve ortak amaçlar için karşılıklı çabayı geliştirmeyi amaçlamaktadır (Yılmaz, 2004; Seçkin, 1998).

Çağdaş denetim yaklaşımı ile denetmenlere daha çok rehberlik, yol göstericilik, danışmanlık gibi roller yüklenmektedir. Bunun için denetimin geliştirilmesinde farklı denetim yaklaşımlarının çeşitli yönlerinin bir arada kullanılması gerekmektedir (Yılmaz, 2004). Bu araştırmada da tek başına uygulanabilen bir denetim yaklaşımı olmamakla birlikte, daha çok farklı denetim yaklaşımlarıyla kullanılabilen olan sanatsal denetim, alan yazına dayalı olarak denetmenin öğretmenlerin sınıf içi etkinliklerini ve sınıfta meydana gelen önemli ayrıntıları gözleyerek doğru yorumlayıp değerlendirebilmesi ve bütün bunları sanatsal (dili etkili kullanma, gözlemleri öyküleme, doğru tanımlamalar yapma v.b.) bir biçimde öğretmene aktarabilmesi olarak ele alınmıştır.

Araştırmanın amacı, eğitim denetmenlerinin öğretmen denetiminde sanatsal denetim yaklaşımını uygulama düzeylerini tespit etmektir. Bu amaçla araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Eğitim denetmeni ve ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşlerine göre denetmenlerin öğretmen denetiminde sanatsal denetim yaklaşımını uygulama düzeyleri nedir?

2. Eğitim denetmenlerinin öğretmen denetiminde sanatsal denetim yaklaşımını uygulama düzeylerine yönelik eğitim denetmeni ve ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri göreve göre farklılaşmakta mıdır?

3. Eğitim denetmenlerinin öğretmen denetiminde sanatsal denetim yaklaşımını uygulama düzeylerine yönelik öğretmenlerin görüşleri; sınıf gözlemi, insan ilişkileri, öğretmen geliştirme, eğitimsel eleştiri ve değerlendirme boyutlarında mesleki kıdem, eğitim durumu, cinsiyet ve branşlarına göre farklılık göstermekte midir?

Araştırma, Türkiye’de ilgili alan yazında sanatsal denetimle ilgili derleme türü çalışmalara rastlansa da, uygulamada var olan durumu ortaya koyması yönüyle belirtilen çalışmalardan ayrılmaktadır. Araştırmanın bu anlamda ilk olduğu ve ortaya koyduğu bulgu ve sonuçlarla bundan sonraki çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Araştırma modeli. Araştırma, tarama modelindedir. Araştırmada Sakarya ili kamu ilköğretim okulu öğretmenleri ve eğitim denetmenlerinin görüşleri taranmıştır.

Evren ve örneklem. Araştırmanın evrenini, Sakarya ilinde 2008-2009 eğitim-öğretim yılında görev yapan 4279 ilköğretim okulu öğretmeni ile 33 il eğitim denetmeni oluşturmaktadır. Araştırmada denetmenlerden örneklem alınmamış evrenin tümüne ulaşılması amaçlanmıştır. Öğretmenlerden toplam 376 ilköğretim okulu öğretmeni araştırmanın öğretmenlere yönelik örneklemini temsil etmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 215’i kadın (%57,2), 161’i (%42,8) erkek; 166’sının (%44,1) kıdemi 1-10 yılları arasında, 128’inin (%34) 11-20 yıl arasında, 82’sininin (%21,8) 21 yıl ve üstü; 45’inin (%12) öğrenim düzeyi ön lisans iken, 295’inin (%78,5) lisans, 36’sının (%9,6) yüksek lisans; 185’i (%49,2) sınıf, 191’i (%50,8) de ders öğretmenidir.

Veri toplama aracının geliştirilmesi. Araştırmada veriler alan yazının taranması sonucunda B.Bostancı tarafından bu araştırma için geliştirilen ölçekle toplanmıştır. Beş alt boyut halinde hazırlanan ölçekte her boyut bir alt ölçek olarak düşünülmüştür. Boyutlar (1) Sınıf Gözlemi (2) İnsan ilişkileri (3) Öğretmen geliştirme (4) Eğitimsel Eleştiri (5) Değerlendirme boyutlarıdır. Boyutlara yönelik sanatsal denetim ifadelerini oluşturmak için beş boyutta ölçek taslağı için toplam 48 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Maddeler öncelikle uzman görüşüne sunularak 39 maddeye indirilmiştir. Ölçek, denetmenlerin sanatsal denetime yönelik ifadeleri uygulama düzeylerini belirlemeyi amaçladığından uygulama düzeyi (1) Hiç (2) Az (3) Orta (4) Çok (5) Tam olmak üzere beşli Likert derecelendirme ölçeği şeklinde hazırlanmıştır. Ölçeğin her boyutun (alt ölçeğin) yapı

geçerliliği için faktör analizi (Temel Bileşenler Analizi) tekniği uygulanmıştır. Temel bileşenler analizi faktör analizi ile birlikte kavramların kuramsal yapılarını karşılaştırmada kullanılan bir yöntemdir. Bu teknikte her bir alt ölçeğin bir ya da birden fazla yapıyı ölçüp ölçmediğine bakılmıştır. Hiçbir maddenin faktör yükü .45'in altında kalmamıştır. Faktör yük değerinin .45'in ve üstünde olması ölçmede iyi bir ölçüttür. Güvenilirlik çalışmaları içinde iç tutarlılık yaklaşımı olan Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı uygulanmıştır (Balcı,1995; Büyüköztürk, 2002).

Alt ölçeklerin geçerlilik ve güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 1' deki şekildedir.

Tablo 1

Denetmenlerinin Öğretmen Denetiminde Sanatsal Denetimi Uygulama Düzeyleri Alt Ölçeklerinin Faktör ve Madde Analizi Sonuçları

Boyutlar	Madde sayısı	Faktör Yük Değerleri Aralığı	Madde-Toplam Korelasyonları aralığı	Açıklanan Toplam Varyans	Alpha
Sınıf Gözlemi	9	.56 - .83	.47 - .75	%51	.88
İnsan İlişkileri	9	.52 - .81	.43 - .71	%55	.87
Öğretmeni Geliştirme	8	.77 - .87	.70 - .82	%68	.93
Eğitimsel Eleştiri	8	.72 - .84	.64 - .79	%65	.92
Değerlendirme	5	.66 - .84	.50 - .67	%61	.84

Tablo 1 incelendiğinde; alt ölçeklerinin analiz sonuçlarına göre, her alt boyutun tek faktörünün açıkladığı toplam varyanslarının istenilen düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Yine her alt ölçeğinin güvenilirliği için hesaplanan alpha iç tutarlılık katsayılarına bakıldığında her bir alt ölçeğin iç tutarlığa sahip olduğu kabul edilmiştir. Madde-toplam korelasyonları da maddelerin ayırt edici güçlerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Verilerin analizi. Elde edilen veriler, SPSS Programında analiz edilmiştir. Denetmenlerin sanatsal denetim yaklaşımının uygulama düzeylerine yönelik denetmen ve öğretmen görüşlerinin belirlenmesinde aritmetik ortalama kullanılmıştır. Denetmen ve öğretmen görüşlerinin göreve göre farklılaşıp-farklılaşmadığını belirlemek amacıyla ilişkisiz t testi, öğretmenlerin, öğretmen denetiminde sanatsal denetim yaklaşımını uygulama düzeylerine yönelik görüşlerinin; kıdemlerine ve eğitim durumlarına göre farklılaşıp-farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi, farkın anlamlı çıkması durumunda farkın kaynağını belirlemek amacıyla da “LSD çoklu karşılaştırma testi”, cinsiyetlerine ve branşlarına göre farklılaşıp-farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yine ilişkisiz t testi uygulanmıştır. Grup ortalamaları arasındaki farkların test edilmesinde $\alpha=.05$ anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Eğitim denetmenlerinin sanatsal denetim yaklaşımı uygulama düzeylerine yönelik denetmen ve öğretmen görüşlerini saptamak için toplanan verilerin çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgular; görev, kıdem, eğitim durumu, cinsiyet ve branş değişkenlerine göre aşağıdaki şekildedir.

Tablo 2

Öğretmen ve Denetmenlerin Görüşlerine Göre Denetmenlerin Öğretmen Denetiminde Sanatsal Denetim Yaklaşımını Uygulama Düzeyine İlişkin İlişkisiz t-testi Sonuçları

Boyutlar	Görev	N	\bar{X}	S	Sd	t	p	Boyutların Uygulanma düzeyi
Sınıf gözlemi	Öğretmen	376	2.78	0.76	34	5.72	0.00	3
	Denetmen	30	3.60	0.71				2
İnsan ilişkileri	Öğretmen	376	2.85	0.80	33	6.22	0.00	5 * en yüksek
	Denetmen	30	3.80	0.86				5 ** en yüksek
Öğretmen geliştirme	Öğretmen	376	2.64	0.87	35	6.14	0.00	1* en düşük
	Denetmen	30	3.65	0.75				4-3
Eğitimsel eleştiri	Öğretmen	376	2.69	0.82	35	6.24	0.00	2
	Denetmen	30	3.65	0.73				4-3
Değerlendirme	Öğretmen	376	2.82	0.83	34	4.52	0.00	4
	Denetmen	30	3.53	0.80				1* en düşük

Tablo 2'ye göre öğretmen denetiminde sanatsal denetim yaklaşımının uygulama düzeylerine yönelik öğretmen ve denetmen görüşleri, göreve göre sınıf gözlemi [$t_{(34)} = 5.72$; $p < .05$], insan ilişkileri [$t_{(33)} = 6.22$; $p < .05$], öğretmen geliştirme [$t_{(35)} = 6.14$; $p < .05$], eğitimsel eleştiri [$t_{(35)} = 6.24$; $p < .05$], değerlendirme [$t_{(34)} = 4.52$; $p < .05$] boyutlarında anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Denetmenler, öğretmen denetiminde sanatsal denetim yaklaşımına yönelik tüm boyutlardaki ifadelerin uygulama düzeylerini “çok” olarak belirtirlerken, öğretmenler “az” düzeyinde uygulandığını düşünmektedirler. Öğretmenlere göre denetmenlerin en düşük düzeyde uyguladıkları boyut “öğretmen geliştirme” boyutu iken, denetmenlere göre “değerlendirme” boyutudur.

Tablo 3

Öğretmenlerin Kıdem ve Eğitim Durumlarına Göre Denetmenlerin Öğretmen Denetiminde Sanatsal Denetim Yaklaşımını Uygulama Düzeylerine İlişkin Görüşlerine Ait Tek Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Boyutlar	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sd	F	p	Eğitim Durumu	N	\bar{X}	S	Sd	F	p
Sınıf gözlemi	1-10 Yıl	166	2.76	0.73	2,	0,72	.093	Ön lisans	45	2.87	0.62	2,	0.49	.620
	11- 20 Yıl	128	2.78	0.84	373			Lisans	295	2.76	0.77	373		
	21 ve +	82	2.81	0.71				Lisansüstü	36	2.83	0.84			
İnsan ilişkileri	1-10 Yıl	166	2.80	0.72	2,	1,12	.328	Ön lisans	45	2.87	0.62	2,	2.19	.113
	11- 20 Yıl	128	2.85	0.92	373			Lisans	295	2.76	0.77	373		
	21 ve +	82	2.96	0.74				Lisansüstü	36	2.83	0.84			

Öğretmen geliştirme	1-10 Yıl	166	2.56	0.84	2,	2,07	.128	Ön lisans	45	2.76	0.66	2,	0.59	.556	
	11- 20 Yıl	128	2.65	0.94	373				Lisans	295	2.62	0.87	373		
	21 ve +	82	2.80	0.78					Lisansüstü	36	2.71	0.96			
Eğitimsel eleştirisi	1-10 Yıl	166	2.58	0.77	2,	3,12	.046*	Ön lisans	45	2.86	0.65	2,	1.35	.261	
	11- 20 Yıl	128	2.72	0.88	373				Lisans	295	2.65	0.82	373		
	21 ve +	82	2.85	0.81					Lisansüstü	36	2.74	0.97			
Değerlendirme	1-10 Yıl	166	2.66	0.80	2,	7,53	.001*	Ön lisans	45	3.07	0.62	2,	2.39	.092	
	11- 20 Yıl	128	2.85	0.84	373				Lisans	295	2.79	0.77	373		
	21 ve +	82	3.08	0.79					Lisansüstü	36	2.78	0.84			

*Kıdemde Fark: Eğitimsel eleştirisi boyutunda 1-3 gruplar, Değerlendirme boyutunda 1.-2., 1.-3. gruplar arasındadır.

Tablo 3'den anlaşılacağı üzere denetmenlerin öğretmen denetiminde sanatsal denetim yaklaşımını uygulama düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri kıdemlerine göre sınıf gözlemi [$F_{(2,373)}= 0.72$; $p>0.05$], insan ilişkileri [$F_{(2,373)}= 1.12$; $p>0.05$] öğretmen geliştirme [$F_{(2,373)}= 2.07$; $p>0.05$] boyutlarında farklılık göstermemektedir. Bu boyutlarda kıdem grupları uygulanma düzeyi konusunda benzer düşünmektedirler. Bununla birlikte öğretmenlerin görüşleri kıdemlerine göre eğitimsel eleştirisi [$F_{(2,373)}= 3.12$; $p<0.05$] ve değerlendirme [$F_{(2,373)}= 7.53$; $p<0.05$] boyutlarında anlamlı olarak farklılaşmaktadır. 1-10 yıl arasında kıdeme sahip öğretmenler, “eğitimsel eleştirisi” boyutundaki ifadeleri 21 yıl ve üzeri kıdeme, “değerlendirme boyutunu” ise 11- 20 ve 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlere göre daha düşük düzeyde gerçekleştirdiğini belirtmektedirler.

Öğretmenlerin eğitim durumlarına göre ise denetmenlerin öğretmen denetiminde sanatsal denetim yaklaşımını uygulama düzeylerine ilişkin görüşleri arasında sınıf gözlemi [$F_{(2,373)}= 0.49$; $p>0.05$], insan ilişkileri [$F_{(2,373)}= 2.19$; $p>0.05$], öğretmen geliştirme [$F_{(2,373)}= 0.59$; $p>0.05$], eğitimsel eleştirisi, [$F_{(2,373)}= 1.35$; $p>0.05$] ve değerlendirme [$F_{(2,373)}= 2.39$; $p>0.05$] boyutlarında farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4

Öğretmenlerin Cinsiyetleri ve Branşlarına Göre Denetmenlerin Öğretmen Denetiminde Sanatsal Denetim Yaklaşımını Uygulama Düzeylerine İlişkin İlişkisiz t-Testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	t	p	Branş	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
Sınıf gözlemi	Kadın	215	2.71	0.78	354	2.21	0.02 *	Sınıf	185	2.63	0.72	373	3.76	0.00 *
	Erkek	161	2.88	0.73				Ders	191	2.93	0.78			
İnsan ilişkileri	Kadın	215	2.78	0.75	318	2.14	0.03 *	Sınıf	185	2.79	0.86	362	1.38	0.17
	Erkek	161	2.95	0.86				Ders	191	2.91	0.74			
Öğretmen geliştirme	Kadın	215	2.53	0.86	346	3.06	0.00 *	Sınıf	185	2.53	0.84	373	2.50	0.01 *
	Erkek	161	2.80	0.85				Ders	191	2.75	0.87			
Eğitimsel eleştirisi	Kadın	215	2.57	0.82	350	3.16	0.00 *	Sınıf	185	2.57	0.83	372	2.70	0.00 *
	Erkek	161	2.84	0.80				Ders	191	2.79	0.80			
Değerlendirme	Kadın	215	2.73	0.85	360	3.16	0.02 *	Sınıf	185	2.75	0.84	371	1.50	0.14
	Erkek	161	2.93	0.78				Ders	191	2.88	0.81			

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin öğretmen denetiminde sanatsal denetim yaklaşımının uygulanma düzeyine yönelik görüşleri arasında, cinsiyetlerine göre sınıf gözlemi [$t_{(388)} = 2.21$; $p < .05$], insan ilişkileri [$t_{(388)} = 2.14$; $p < .05$], öğretmen geliştirme [$t_{(388)} = 3.06$; $p < .05$], eğitimsel eleştiri [$t_{(388)} = 3.16$; $p < .05$], değerlendirme [$t_{(388)} = 3.16$; $p < .05$] boyutlarında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Kadın öğretmenler denetmenlerin öğretmen denetiminde sanatsal denetim yaklaşımına yönelik ifadeleri daha düşük düzeyde uyguladıklarını belirtmektedirler. Öte yandan denetmenlerin öğretmen denetiminde sanatsal denetim yaklaşımını uygulama düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri branşlarına göre sınıf gözlemi [$t_{(388)} = 3.76$; $p < .05$], öğretmen geliştirme [$t_{(388)} = 2.50$; $p < .05$] ve eğitimsel eleştiri [$t_{(388)} = 2.70$; $p < .05$] boyutlarında fark gösterirken, insan ilişkileri [$t_{(388)} = 1.38$; $p > .05$] ve değerlendirme [$t_{(388)} = 1.50$; $p > .05$] boyutlarında fark göstermemektedir. Ders öğretmenleri, sınıf öğretmenlerine göre denetmenlerin öğretmen denetiminde sanatsal denetim yaklaşımına yönelik “sınıf gözlemi”, “öğretmen geliştirme” ve “eğitimsel eleştiri” boyutlarını daha yüksek düzeyde uyguladıklarını belirtmektedirler.

Sonuçlar, Tartışma ve Öneriler

Araştırmada öğretmen denetiminde sanatsal denetim yaklaşımının uygulanma düzeyine yönelik öğretmen ve denetmen görüşleri göreve göre farklılaşmaktadır. Eisner’e göre sanatsal denetim, olayların yalnızca görünen ve sözel anlamlarına değil, gizli ve açıklayıcı özelliklerine de dikkat etmeyi, yüksek düzeyde eğitim uzmanlığı ve nelerin uygun ve önemli olduğunu görebilme yeteneğini, öğretme- öğrenme sürecinin belli bir zaman dilimini içinde gözlenmesini, denetimde karşılıklı güven duygusu ve diyalog kurulmasını, dili güçlü biçimde kullanabilme yeteneğini ve meydana gelen olayların yaşayanlar açısından anlamını yorumlayabilme ve eğitimsel değerlerini takdir edebilme yeteneğini gerektirmektedir (Akt: Seçkin,1998). Araştırma sonucuna göre, denetmenler bu uygulamaları yüksek düzeyde yerine getirdiklerini düşünürlerken, öğretmenler denetmenler tarafından düşük düzeyde uygulandığını belirtmektedirler. Gündüz (2010) tarafından yapılan araştırma da öğretmenlerin görüşünü destekler niteliktedir. Araştırmada öğretmenler, denetmenlerin rehberlik, teftiş ve olumlu duygular geliştirmelerine ilişkin genel tutumlarını değerlendirirken “kararsızım” seçeneğini tercih etmişlerdir. Mulla (2008) tarafından yapılan araştırmada, “denetmenlerin insan ilişkileri yeterliklerine” ilişkin öğretmen ve denetmen görüşleri arasında, güdüleme, empati, moral ve grup davranışı boyutlarında anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Bu boyutların yerine getirilme düzeyine yönelik denetmen görüşleri öğretmenlere göre daha yüksek bulunmuştur. Altındağ’ın (2007) araştırmasında da öğretmenler, denetmenlerin rehberlik ve

mesleki yardım görevlerini “kısmen” yerine getirdikleri belirtilirken, denetmenler “büyük ölçüde” yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Görüleceği üzere yapılan araştırma sonuçları denetmenlerin denetim uygulamalarının gerçekleşme düzeyine yönelik görüşlerinin, öğretmenlerden daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Sanatsal denetimin daha çok farklı denetim yaklaşımlarıyla birlikte kullanıldığı düşünüldüğünde araştırma sonuçlarının bu araştırmayı desteklediği anlaşılmaktadır. Araştırmada hem öğretmenlere hem de denetmenlere göre denetmenlerin en yüksek düzeyde uyguladıkları sanatsal denetim boyutu “insan ilişkileri” boyuttur. Ovando (2001) tarafından yapılan araştırmada öğretmenler, gelişimleri için denetmen ve öğretmen arasındaki insan ilişkilerinin ve iletişimin önemli olduğunu belirtmişlerdir. İletişim işgören başarısının artırılması ve etkililiği için son derece önemlidir (Barry, 1997; Amstrong, 1996; Robertson, 1996). Yine araştırmada öğretmenlere göre denetmenlerin sanatsal denetime yönelik en düşük düzeyde uyguladıkları boyut "öğretmen geliştirme" boyutudur. Halbuki işgörenin gelişimi ve eğitimi için işgörene sürekli rolleri, politika ve prosedür açıklanmalı ve teknik yardım yapılmalıdır (Mendonca ve Kanungo, 1996). Bununla birlikte çoğu devlet okulunda öğretmen gelişimi ilgili çalışmalar bulunmamakta ve eğitim sisteminde öğretmenler için gelişim planına da çok az rastlanmaktadır (Trethowan,1991; Morice & Murray, 2003). Dolayısı ile alan yazına göre öğretmen gelişimine yönelik uygulamaların denetmenlerin sanatsal denetimi uygulama düzeylerine yönelik öğretmen görüşleriyle benzer olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmanın başka bir sonucu da denetmenlere göre, sanatsal denetimde en düşük düzeyde uyguladıkları boyutun “değerlendirme” boyutu olduğudur. Öğretmenler ise bu boyutu denetmenlerin yüksek düzeyde uyguladığını düşünmektedirler. Sünbül & İnandı'nın (2005) araştırmasındaki sonuçlar da öğretmenlerin görüşü yönündedir. Sünbül & İnandı'nın (2005) araştırmasında öğretmenler, denetmenlerin rehberlikten daha çok değerlendirme boyutunu ön plana çıkardığını belirtmişlerdir. Yine araştırmada öğretmenlerin sanatsal denetimin uygulanma düzeyine yönelik görüşlerinin cinsiyetlerine göre de farklılaştığı görülmüştür. Kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre, denetmenlerin sanatsal denetim yaklaşımına yönelik tüm boyutları daha düşük düzeyde uyguladıklarını düşünmektedirler. Gülveren'in (2008) araştırmasında da kadın öğretmenler, denetmenlerin otoriter, baskıcı olduklarını ve kendilerini ezmeye, amirlik yapmaya, korkutmaya çalıştıklarını ve rehberlik görevlerini düşük yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında Korkmaz'ın (2007) araştırmasında kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre, denetmenlerin “dersliklerin eğitim öğretime hazırlanması” yönündeki rehberlik rollerini daha düşük düzeyde yerine getirdiklerini ifade ettikleri, İnal'ın (2008) araştırmasında kadın öğretmenlerin denetim

etkinliklerinde denetmenlerin öğretmenlerin güçlü yanlarını vurgulama, başarıyı öğretmenle paylaşma ifadelerine erkek öğretmenlere göre daha az katıldıkları, Demir'in (2009) araştırmasında denetmenlerin ders denetimi yeterliliklerini kadın öğretmenlerin daha düşük düzeyde algıladıkları, Göktaş'ın (2008) araştırmasında da kadın öğretmenlerin denetmenlerin öğretmenlerin "mesleki gelişim" değerlendirme durumunu dikkate alabilme durumlarının düşük düzeyde olduğunu belirttikleri görülmektedir. Anlaşılacağı üzere yapılan araştırmalar tarafından da bu araştırmadaki kadın öğretmenlerin görüşlerine yönelik bulgu desteklenmektedir. Başka bir sonuca göre araştırmada, öğretmen görüşleri kıdem grupları arasında "sınıf gözlemi", "insan ilişkileri", "öğretmen geliştirme" boyutlarında farklılık göstermezken, "eğitimsel eleştiri" ve "değerlendirme" boyutlarında farklılaşmıştır. 1- 10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler, diğer kıdem gruplarındakilere göre denetmenlerinin "eğitimsel eleştiri" ve "değerlendirme" boyutlarını uygulama düzeylerinin daha düşük olduğunu belirtmektedirler. Gülveren (2008) de araştırmasında az kıdeme sahip öğretmenlerin denetmenlerin kendilerine karşı yaptıkları eleştirilerde yapıcı olmak yerine yıkıcı olmalarını sorun olarak gördükleri sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte yine araştırma bulgusu Aldemir, Ataol ve Budak'ın (1996) 45 yaş ve üzeri işgörenlerin mesleklerinde kariyerlerini tamamlama aşamasına geldiklerinden, rekabetçi ortamda daha rahat hareket edebilme özelliğine sahip olduklarına yönelik görüşleriyle de desteklenmektedir. Dolayısı ile kıdemli öğretmenlerin mesleklerinde başarılarının doruk noktasına ulaşarak mesleki gelişimlerini tamamladıklarına inanmaları nedeniyle eleştiri konusunda genç öğretmenlere göre kendilerini daha rahat hissetmelerinden kaynaklanabilir. Eisner (1982), denetmenin eleştirme fonksiyonun en önemli görevi olduğunu savunmaktadır. Ona göre denetmenler, sınıfta meydana gelenleri takdir edebilmeleri için öncelikle yüksek düzeyde bir eğitimsel uzmanlığa sahip olmalı ve ikinci olarak da meydana gelenleri diğerlerine sanatsal ve açıklayıcı bir dille aktarabilmelidirler. Sanatsal denetim tanımlayıcı anlatımlar kullanmaktadır. Denetimde sanatsal odaklı yaklaşımı kullanan eğitim eleştirmeni ve denetmeni gördüklerinin değerini basit istatistiksel kriterlerden öte eğitimsel bir şekilde yargılamalıdır. Riddall (1991) öğretmenlerin başarısını artırmak ve mesleki gelişimlerini sağlamak üzere, öğretmen değerlendirmesi sonucunda geri bildirim vermenin en sık kullanılan uygulamalardan olduğunu, ancak öğretmenlerin değerlendirme sonrası yeterince geri bildirim ve destek alamadıklarını düşündüklerini belirtmektedir. Ayrıca alan yazına göre de denetmenler, işgörenin gelişiminden sorumlu olduklarından işgörenlerinin hedeflerine ulaşabilmesi ve yüksek başarı göstermeleri için onlara geribildirim vermek zorundadırlar (Down, Charbourne & Hogan, 2000; Hume, 1995; Amstrong, 1996; Barry,1997).

Öte yandan araştırmada sanatsal denetimin uygulanma düzeyine yönelik öğretmen görüşleri, eğitim durumlarına göre farklılık göstermemektedir. Öğretmenlerin branşlarına göre ise sanatsal denetimin uygulanma düzeyine yönelik görüşleri “sınıf gözlemi”, “öğretmen geliştirme” ve “eğitimsel eleştiri” boyutlarında farklılaşırken, “insan ilişkileri” ve “değerlendirme” boyutlarında farklılaşmamaktadır. Ders öğretmenleri, sınıf öğretmenlerine göre denetmenlerin sanatsal denetim yaklaşımının “sınıf gözlemi”, “öğretmen geliştirme” ve “eğitimsel eleştiri” boyutlarını daha yüksek düzeyde uyguladıklarını düşünmektedirler. İnal (2008) tarafından yapılan araştırmada da denetmenlerin bazı denetim etkinliklerine yönelik ifadelerin gerçekleştirilmesine branş öğretmenlerinin, sınıf öğretmenlerine göre daha fazla katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre şu öneriler ileri sürülebilir. Sanatsal denetim yaklaşımının uygulama düzeyine yönelik öğretmenlerle denetmenler, kadın öğretmenlerle erkek öğretmenler arasında görüş farklılığı bulunmaktadır. Bu farklılığının nedeni araştırılmalıdır. Yine 1- 10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler diğer kıdem gruplarındakilere göre denetmenlerin sanatsal denetimin “eğitimsel eleştiri” boyutunun uygulama düzeyinin daha düşük düzeyde olduğunu belirtmektedirler. Bu durum da meslekte ilk yıllarında bulunan öğretmenlere yapılan eleştirinin eğitimsel olmamasının mesleki yıldırımaya yol açabileceği düşünülebilir. Kadın öğretmenler de denetmenlerin sanatsal denetimi düşük düzeyde uyguladıklarını belirtmektedirler. Dolayısı ile denetmenler gerek kadın öğretmenlere gerekse kıdemi 1-10 yıl arası öğretmenlere karşı denetim uygulamalarında daha duyarlı olmaları konusunda uyarılabilir ve bu konuda gerekli bilgilendirilmeler yapılabilir. Ayrıca sınıf öğretmenleri denetmenlerin sanatsal denetim yaklaşımının “sınıf gözlemi”, “öğretmen geliştirme” ve “eğitimsel eleştiri” boyutlarını daha düşük düzeyde uyguladıklarını düşünmektedirler. Bu nedenle eğitim denetmenleri sanatsal denetim konusunda hizmet içi eğitime alınmalıdır.

Kaynaklar

- Aldemir C., Ataol A.& Budak,G.(1996). Personel yönetimi. İzmir: Barış Yayınları.
- Altındağ, M. (2007). İlköğretim müfettişlerinin rehberlik ve soruşturma rolleri hakkında Ankara ili öğretmen ve müfettişlerinin görüşleri. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Armstrong, M. (1996). Employee reward. London: Institute of Personnel and Development (IPD) House.
- Aydın, İ.(2005).Öğretimde denetim. Ankara:Pegem Yayıncılık.

- Balcı, A. (1995). Sosyal bilimlerde araştırma. Ankara: 72 TDFO Bilgisayar Yayın. Ltd.
- Barry, J. M. (1997). Performance management: A case study. Journal Of Environmental Health, 60(4), 35-41.
- Bostancı B., A. (2005). Türk Eğitim Sistemi'nde teftiş alt sisteminin değerlendirmesi. Çağdaş Eğitim Dergisi, 30(324),32-38.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demir, M. (2009). İlköğretim müfettişlerinin ders teftişlerinin öğretmenler tarafından değerlendirilmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Down B; Charbourne R.& Hogan, C. (2000). How are teacher managing performance management. Asia-Pasific Journal Of Teacher Education. 28(3),213-223.
- Eisner, E. W. (1982). The artistic approach to supervision. In T. Sergiovanni (Ed.), Supervision of teaching: 1982 yearbook of the Association for Supervision and Curriculum Development (pp. 53-66 Virginia: ASCD. www.personal.psu.edu/~rsw136/blogs/rebecca_west_burns/2010/06/eisner.e-w-1982-the-artistic-approach-to-supervision-in-t-sergiiovanni-ed-supervision-of-teaching-198.html. Erişim tarihi: 25.Ocak 2011.
- Göktaş, A. (2008). İlköğretim okulu müdürlerinin ve ilköğretim müfettişlerinin ders denetimine ilişkin yeterliklerinin sınıf öğretmenlerince değerlendirilmesi (Kırıkkale İl Örneği).Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gülveren, H. (2008). “Öğretmenlerin müfettişlerle yaşadığı sorunlar”. Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi. Sayı:2.
- Gündüz, Y. (2010). İlköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin ilköğretim müfettişlerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(2), 1-23.
- Hume, D. A. (1995). Reward management (Employee performance, motivation and pay). Cambridge, Massachusetts :Blackwell Publishhers.
- İnal, A.(2008). İlköğretim okullarında yapılan denetimlerde müfettişlerin tutum ve davranışlarının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kelehar, Z.(2008). Instructional leadership, connoisseurship and critique: Using an arts-based approach to extend conversations about teaching. Int. J .Leadership In Education, 11(3), 239–256.
- Korkmaz, M. (2007). İlköğretim müfettişlerinin rehberlik görevlerini yerine getirme düzeyleri. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Köklü, M. (1996). “Etkili denetim”. Eğitim Yönetimi Dergisi, 22 (2), 263-269.
- Mc Gill, M.V. (1991).The changing face of supervision: A developmental art. Journal Of

Curriculum and Supervision, 6(3),255-264.

Mc Quarrie, F.O. & Wood, F. H. (1991). Supervision, staff development and evaluation connections. *Theory Into Practice*, 30(2), 91-96.

Mendonca, M.& Kanungo R.N. (1996). Impact of culture on performance management in developing countries. *International Journal Of Manpower*. Bradford,17(4/5),65-75.

Morice, L. C.J.; Murray, E. (2003). Compensation and teacher retention: A success story. *Educational Leadership*,8(4), 40-43.

Mulla, E. (2008). İlköğretimde görev yapan öğretmen ve ilköğretim müfettişleri açısından ilköğretim müfettişlerinin insan ilişkileri yeterlik düzeyleri. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Oktay, F. (1999). Denetim alt sistemleri üzerine karşılaştırmalı bir araştırma. Ankara: Armağan Yayınevi.

Ovando, M. N. (2001). Teachers' perceptions of a learner- centered teacher evaluation system. *Journal Of Personnel Evaluation in Education*. 15(3), 213-231.

Piraino, G. R. (2006). A qualitative study of differentiated teacher supervision's impact on classroom instruction and pedagogy .Doctor Of Education. University Of Pittsburgh.

Resmi gazete (2011). Milli eğitim bakanlığı teşkilat ve görevleri hakkında kanun hükmünde kararname.14/09/2011 tarih ve 28054 sayı.

Riddall, M. K. (1991). Teacher evulation in elementary school of the Los Angeles Uniflet School District. *Disertation Abstract International*, 51(11).

Robertson, R. F. (1996). Develop a performance-focused organization. *Hdrocarbon Processing*, 75 (12) 81-86.

Seçkin, N. (1998). Denetime yeni bir yaklaşım: sanatsal denetim. *Türkiye'de eğitim yönetimi*. (Editörler: H. Taymaz ve M. Hesapçioğlu). İstanbul: Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayınları.

Sidhu, G. K. & Fook, C.Y. (2010). Formative supervision of teaching and learning: Issues and concerns for the school head. *European Journal Ofscientific Resarch*, 39(4),589-605.

Sünbül, Ö. & İnandı, Y. (2005). İlköğretim ve lise öğretmenlerinin, ilköğretim ve bakanlık müfettişlerine ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik ölçek geliştirme çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2),214-226.

Trethowan, D. M. (1991). Managing with appraisal acheving qality schools through performance management. *Management Education*. Paul Chapman Publishing Ltd.

Yılmaz, K. (2004). Sanatsal denetim. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*,10(38),292–311.

Ministry of National Education, the organizational structure of Turkish Education System, formed a supervision sub-system to see whether the organizations under it can achieve the goals or not. If they cannot, the sub-system is ready to correct the deviations and to enable the development. The goal of the supervision is to make the teaching and learning process effective. According to the recent regulations, supervision is carried out by the provincial education supervisors in provinces.

Teacher supervision practices have shown parallel developments as of the management approaches. In accordance with the scientific management principles and by accepting the claim that teaching is also the art, the artistic side of the supervision has emerged. In this research, according to the literature, the artistic supervision is discussed as the comment and evaluation by making an observation of the teachers' classroom activities and the important details in the class and as transferring all these with an artistic way such as an effective use of language, narrating the observations and making true definitions etc.

The aim of the research is to determine the artistic supervision application level of education supervisors in teacher supervision. For this purpose, in this research the questions below were tried to be answered.

1. According to the views of education supervisors and primary school teachers, what is the artistic supervision application level of education supervisors in teacher supervision?

2. As for the artistic supervision application level of education supervisors in teacher supervision, are there any differences in the views of education supervisor and primary school teachers according to the task?

3. Are there any differences in the teachers' views about the artistic supervision application level of education supervisors in teacher supervision for classroom observation, human relations, teacher development, educational critic and evaluation aspects according to the seniority, gender and branch?

Method

This research is a scanning model. In this research, there is not a sample from supervisors because it is aimed to reach the whole universe. The sample of teachers is a total of 376 primary school teachers.

After the literature research, data was gathered by B.Bostancı with the scale developed for this research. Each dimension was considered as a sub-scale in the scale formed

as five sub-dimensions. The dimensions are (1) Classroom Observation (2) Human Relations (3) Teacher Development (4) Educational Critic (5) Evaluation. The scale was formed as Likert rating scale by using (1) Never - (5) Always. Factor analysis technique (Principal Component Analysis) was applied for the structure validity of each sub-dimension. As a result of sub-dimensions' validity and reliability analysis, each sub-scales explained the single factor, the total variance was at the desired level and the alpha internal consistency number has shown that each sub-scale has an internal consistency.

The arithmetic mean was used in determining the views of inspectors and teachers. The unrelated t-test was used in order to determine whether the views of inspectors and teachers change according to the mission, one way variance analysis was used to see if there is a difference in the teachers' opinions according to the seniority and education level, in case of a significance in difference the LSD multi comparison test was applied to determine the source of the difference and t-test was used to determine whether the opinions of teachers change according to their gender and branch.

Results

There is a significant difference in teachers' and inspectors' opinions for the application of artistic supervision in teacher supervision according to the classroom observation, human relations, teacher development, educational critic and evaluation ($p < 0.05$). While inspectors consider themselves as applying these applications in high level, the teachers state that they were applied in a low level by the inspectors.

While there is no significant difference in teachers' views of seniority groups according to the classroom observation, human relations, teacher development dimensions ($p > 0.05$), there is a difference ($p < 0.05$) in educational critic and evaluation dimensions. The difference in "educational critic" is between the teachers of 1-10 years and 11-20 years and in "evaluation" dimension the difference is between the teachers of 1-10 years and 21 years and above. 1-10 years of teachers stated that the inspectors had a low level application of "educational critic" and "evaluation". As for the education level of teachers, there is no difference in teachers' and inspectors' opinions for the application of artistic supervision in teacher supervision according to the classroom observation, human relations, teacher development, educational critic and evaluation ($p > 0.05$) dimensions.

It was seen that there is a significant difference in teachers' opinions for the application of artistic supervision in teacher supervision according to the gender in classroom observation, human relations, teacher development, educational critic and evaluation

dimensions ($p < .05$). Female teachers stated that the application level of artistic supervision was low. According to teachers' branch, while there is a significant difference in "classroom observation, teacher development and educational critic" ($p < .05$), there is no difference in human relations and evaluation dimensions ($p > .05$). Comparison to the class teachers, branch teachers stated that the application level of these dimensions is high. Branch teachers think that the inspectors apply "classroom observation", "teacher development" and "educational critic" dimensions in a higher level.

Conclusion and suggestions

The views of teachers and the supervisors according the application of artistic supervision in teacher supervision are different in mission dimension.

As for the teachers, the dimension that has the lowest application level is "teacher development" and as for the supervisors, this dimension is "evaluation".

The views of teachers according to the application of artistic supervision;

- , according to the seniority, no difference in "classroom observation", "human relations", "teacher development" dimensions but a significant difference in "educational critic" and "evaluation".

-according to the education level, there is no difference in any dimensions.

Teachers have similar opinions about the supervisors' applications.

- According to the gender, there is a significant different in all dimensions.

-according to the branch, while there is a significant difference in "classroom observation", "teacher development" and "educational critic", there is no difference in "human relations" and "evaluation" dimensions.

These recommendations can be suggested according to the results of the research.

There is a difference in perception between the teachers and the supervisors, female teachers and male teachers according to the application level of artistic supervision. The reason of this difference should be investigated.

The teachers who have 1-10 years of seniority state that supervisors have a higher application level of "educational critic" and "evaluation" in artistic supervision. In this case, the critic without an educational aspect can be considered as an intimidation to the teachers who are in their first years of profession. In comparison with the male teachers, female

teachers stated that the supervisors apply all the dimensions in a lower level in the artistic supervision. For this reason, the supervisors should be noticed to be more sensitive both to the female teachers and the teachers who have 1-10 years of seniority and also the information required for this case can be given.

In comparison with the class teachers, the branch teachers think that the supervisors have a lower application level of “classroom observation”, “teacher development” and “educational critic” dimensions in the artistic supervision. The supervisors should be taken to the in-service training for artistic supervision.